

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zănyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Multumite publice și Lee
deschis costă șirul 20 lit.
Manuscriptele nu se in-
napoiază.

In pragul unui nou lustru.

Arad, 13 Ianuarie.

Partidul național român din Ungaria și Transilvania este necesitat să-și aibă organul său de publicitate, organul oficial, de propagandă, de răspândire a ideilor, de expresiune a aspirațiilor legitime de viață națională ale neamului nostru din patrie. O presă puternică trebuie să aibă partidul, o presă susținută de toate condeele așile ce le avem dincoace de munți, ca prin eforturile, energiile câtor mai mulți slujitori ai publicității, idealisti incorigibili, jertfitori senini să fie asigurată izbânda ideilor înscrise pe flamura partidului.

Organul partidului trebuia să apară în orașul care-i oferia garanția deplină a înfloririi, unde avea mediu, condițiile indispensabile Societatea aradană a avut o seamă de bărbați distinși cu practică îndelungată politică, Aradul a fost și este un centru politic românesc, Aradul are un trecut cu tradiții bogate politice cărora le-a premers o înflorire culturală și economică. Pot fi deci puse în lumină clară considerațiile de cari s'a lăsat convins partidul când a hotărât ca arma puternică a presei sale să o mănuiască de aici.

Putea fi organ al partidului Tribuna, dacă nu se încerca sciziunea, dacă nu s'ar fi tins la infiriparea unei fracțiuni politice românești constituită din elemente tinere. Atunci când se deslănțuise cu atâta vehemență furtuna, când se lucra cu patimă la dărâmare prestigiului unora din bărbații noștri

cu cădere în aranjarea treburilor publice românești, atunci s'a uitat că acești bărbați cu practică de viață politică nu pot fi înlăturați, nu pot fi înlocuiți, căci erau energii necesare, de greutate, competență. A răsărit atunci Românul, care pe de o parte a zădărnicit consolidarea fracțiunii politice în sânul partidului nostru, trebuind Tribuna să cedeze, pe de altă parte valoroasele forțe ziaristice delu organul dispărut s'au grupat în jurul Românului, cu toată dragostea și râvna de activitate.

Prin reconciliațiunea românisto-tribunistă, ziarul Românul a ajuns într'adevăr organul reprezentativ, expresiunea fidelă a sentimentelor și aspirațiilor naționale. Românul nu cultivă exclusivismul, nu respinge dreptul criticii, nu ia atitudine împotriva selecționării valorilor sociale, nu, ci dimpotrivă, pe paginile lui văd lumina zilei toate intențiunile curate, toate staturile drepte. Toți adevărații oameni, slujitori infatigabili ai condeului, pot să-și spună aici cuvântul, toți ceice au vre-o idee fericită care stă în consonanță cu sentimentul obștesc, cu aspirațiunile noastre de viață, au în ziarul Românul o tribună de apostolat, de propagandă, de îndrumare obștească, de validitate personală.

Românul numără cinci ani de existență, și este în pragul unui nou lustru. Pentru ducerea la deplină izbândă a programului național, ziarul oficial al partidului, Românul este sprijinit de toate condeele distinse. Prin colaborarea atâtor energii intelectuale de seamă, organul acesta se fortifică, are pu-

tere să satisfacă necesitățile mari naționale cât mai complet, să ducă la îndeplinire consolidarea noastră culturală și politică.

Fortificarea aceasta este necesară, este indispensabilă. Deodată cu vremurile aceste de urgie, când sângele românesc curge cu nemiluita pe toate fronturile de luptă ale monarhiei, partidul național român nu poate abdică dela aspirațiunile noastre îndreptățite, nu poate să renunțe la nici o cirtă din revendicările mari naționale. Având conștiința vie că prin consolidarea elementului românesc, în temeiul dreptului internațional de existență a comunităților de oameni, se consolidează însuș statul ungar, partidul național român, neîmpărțit în fracțiuni politice, partidul celor patru milioane de Români ai statului ungar, și pe mai departe va supraveghia cu aceeași vigilență la căpătâul destinului noastre. Cuvântul de îndrumare, punctul său de vedere față de evenimentele internaționale, și-l va spune, și-l va reprezenta ca și până aci prin organul său, Românul, deși activitatea politicii sale militante s'a suspendat provizoriu pentru a nu face opiniune separată față de eforturile impuse de operațiunile războiului.

În pragul unui nou lustru, în pragul unui nou ciclu de ani de existență, Românul, organul partidului național român din Ungaria și Transilvania, intră cu acest număr în casele cinstiților noștri abonați și cetitori, aducându-le solia nădejzii în viitorul nostru național ce-l merităm în urma jertfelor numeroase de sânge ce le-am făcut cu supremă abnegație. An Nou, An Nou 1916! Fioaroasă hlamidă roșie porți în începutul tău, împurpurată de sângele sutelor de mii și milioanele de voinici. Desface-se-vor din tine zări se-

Ermanno Wolf-Ferrari.

(Sfârșit*).

Din fiecare acord se desprinde o undă de parfum trezind în conte reminiscențe cine știe poate din clipele cele mai scumpe ale împreună lor viețuirii, când sub teii în floare luna binecuvânta cu razele-i de aur jurămintele cu cari se legau pe vecie. Simțim cu toți pacea care s'a lăsat ca o lumină de arhanghel pe sufletul lui Gil. Susana intră. Când o zărește Gil se crede convins că toate presupunerile lui de data aceasta au dat greș. Reîmprospătările clipele de dragoste aduc iarăș pace în cuibul clădit cu atâta grije și acum amenințat cu prăbușire. Dar ah, afurisitul de miros și încă ce e mai mult în hainele ei. Muzica își curmă povestea pacinică și isbucnește în motivul tununului. Furtuna e aproape și în urma neînțelegerii lor isbucnește cu toată tăria. Astfel se deapănă firul acțiunii până la sfârșit; o serie de contraste stridente cari toarnă viață în piesa

*) În urma unei regretabile greșeli, publicăm azi sfârșitul acestui foileton, care trebuia să apară în numărul trecut al ziarului nostru, întrucât intențiunea autorului a fost ca foiletonul, mai ales partea lui finală să apară în Nr.-ul nostru care sosește la Sibiu azi, Joi seara. — N. Red.

— cam prea lungă. Se înțelege că sfârșitul comediei ne mulțamește pe toți când Gil și-aprinde o țigaretă, a cărei fum aromatic se înalță în rotogoale ca o jertfă adusă împăcării. Wolf-Ferrari supune totul melodiei ceace însă nu înseamnă o neglijare a conținutului. Căci la compoziții moderni rar află atâta armonie între conținut și formă între idee și exprimarea ei ca la Wolf-Ferrari. Când Gil mănios vrea să se ducă în cercul prietenilor săi Susana vrea să-l rețină. Cum să plece el neîmpăcat, așa ceva ar însemna pentru ea un chin pe cari nici lacrimile vărsate nu-l pot alina. Și din adâncul inimii se desprinde o rugă, plină de duioșie și în același timp întrețesută de rafinăria proprie femeilor prin cari știu desarma și pe cel mai pornit bărbat.

Ah tu pleci 'n așa mânie
Vâl pe suflet mi se pune
Și voi rămânea pustie
Spune-mi două vorbe bune

Muzica e aici atât de lingușitoare, atât de firească încât Gil nu poate rezista. Și când Susana îi spune rugătoare, că de va pleca neîmpăcată ea biata rămâne tristă deci

„Ca copii cer ertare”.

Gil împotriva voinței sale depune armele și exclamă emoționat:

Ah ce dulce-i glasul ei
Cum mă amețește iar!

A imita pe un titan înseamnă dacă nu o lipsă de modestie desigur totală mimicare a individualității cu care te-a înzestrat natura. Și tocmai împrejurarea că Wolf-Ferrari nu s'a molsit de cangrena wagneriană, care a spulberat atâtea talente, i-a asigurat renumelui său în scurt timp dobândit o stabilitate permanentă. Inapoi la Mozart: iată deviza lui. Chiar și uvertura scurtă din Secretul Susanei ne transpune într'un mediu mozartian. Nu avem lipsă de reproduceri și copii, trebuie să creăm lucruri noi în senzul lui Mozart. Condensarea conținutului, simplificarea formei și restabilirea echilibrului între conținut și formă, iată terenul nostru de muncă.

Dar Wolf-Ferrari în activitatea sa de până acum a dovedit că e mai mult decât o apariție reacționară față de orchestrările meștesugite și brutale ale compozițiilor wagneriani, față de vecinii măcinători ai acelor fraze lipsite de orice melodie Wolf-Ferrari reprezintă în literatura universală a muzicii progresul reacționar iar în muzica germană el indică o nouă eta-

nine, perspective luminoase pentru viitorul nostru național? Zări ademenitoare, vă așteptăm, adastăm sosirea voastră jertfindu-ne cu eroismul sângelui și sufletului nostru.

In nădejdea că Românul va pătrunde cu începutul noului an 1916 în cât mai multe case românești, că va fi răspândit, cetit cu dragoste și înțelegere, în pragul noului lustru întreagă obștea românească primiască din tot sufletul urările de bine ale celor ce zi de zi, de ani de zile, lucrează cu deplină abnegație și jertfă pentru întărirea și progresul vieții noastre naționale.

Eșecul sistemului Derby

Arad, 13 Ianuarie.

La timpul său am stăruit amănunțit asupra celor două sisteme militare voluntariatul și obligativitatea de arme. Trăgeam concluzia, din fapte reale, că sistemul voluntariatului de arme are să fie menținut în Anglia, pentru că este singurul compatibil cu libertățile politice ale imperiului britanic, în același timp însă aminteam de agitația, chiar campania pornită în Franța pentru introducerea sistemului obligator. Deși Englezii dau, chiar numai prin întrebunțarea sistemului voluntar, cel mai mare procent de combatanți, totuși sistemul obligativității a fost introdus, evident, în urma presiunii franceze. La orice caz, credem că interesează mult opinunea organului ministerului de externe francez *Le Temps* când scrie despre eșecul sistemului Derby. E probabil iarăși ca sistemul voluntariatului să fie menținut pe timpul războiului numai, cum cred Germanii. Traducem aici prim articolul ziarului „Le Temps” cu titlul amintit:

Când tripla ententă a fost surprinsă de războiu, Marea Britanie nu era putere militară. Toată atenția ei era direcționată spre opera de reorganizare socială întreprinsă de liberali în cursul anilor din urmă. Grație forțelor sale marine, se credea în siguranță, și neavând frontiere pe uscat, credea că n'are necesitatea unei armate analoge puterilor continentale. Anglia se mulțumea cu o forță armată de 250.000 oameni, din care 70.000 staționa în Indii, care i se părea suficientă pentru a duce un războiu colonial într-o împărăție a cărei posesiuni principale de peste mare erau organizate ele înseși pentru apărarea lor, în felul tradițiilor patriei mame.

Dela izbucnirea războiului, trebuiau luate dispoziții imediate de efective mult mai considerabile. Era deci chestiunea a ști dacă propunerea lordului Kitchener mult înaintea izbucnirii conflictului, de-a înlocui recrutarea voluntară prin conscripție, era suficientă de a da Mării Britanii numărul soldaților de care avea nevoie pentru ca să-și îndeplinească rolul ce-l avea alături de Franța și Rusia. Voluntarii se anunțară în insulele Britanice și în toate ținuturile imperiului, într'un număr atât de considerabil încât n'au putut fi eclipsați cu toții. Peste trei milioane de oameni s'au angajat

pe de desvoltare a operii comice. Nemții îl țin de-al lor cu toate că întreaga lui ființă e străbătută de un spirit sănătos, italian. Și totuși fondul lui sufletec e german, educația germană și tot felul lui de a se revela poartă urmele seriozității germane, fără ca însă la fiecare pas să nu se destăinuiească seninătatea fără de griji a sângelui italian.

Ori cum stă lucrul atâta e cert, că precum înainte de aceasta cu vre-o 3 decenii Mascagni a arătat urmașilor lui Wagner felul cum vor putea să se desmeteească din grădina fermecată în care au rătăcit ademenți fiind de vrăjitoriile colosului din Bayreuth, tot astfel Ermanno Wolf-Ferrari un semi-italian a fost chemat în zilele noastre să spulbere visurile bolnave ale impresionistilor decadenti, arătând direcția sănătoasă pe care va trebui să apuce arta muzicală în viitor.

Troubadur.

de bună voie arătând în aceasta năzuință spontană cea mai vădită probă a rezoluției impozante despre patriotismul și bravura națiunii britanice.

Războiul actual însă cere enorme sacrificii de oameni. Numărul pierderilor engleze este mare, și nu de mult Asquith a declarat în cameră că un milion și două sute mii soldați britanici s'au angajat în diferitele câmpuri de războiu. Nu se cere astăzi de-a susține aceste efective împreună cu toate serviciile necesare, ci de a le spori. În consecință, prim-ministrul a cerut camerei de-a spori la trei sau patru milioane numărul contingentului britanic. Aceasta necesitate de soldați, pe zi ce merge tot mai presantă, încă în luna Octombrie a anului trecut a inspirat regelui George următorul manifest adresat poporului său: „Mai mulți, și tot mai mulți oameni se cer pentru a susține campania armatei mele prin care se poate garanta victoria noastră și pacea durabilă”. Acest apel n'a fost zădărnice și aparițiile Zeppelinelor deasupra Londrei aparură pentru a trezi pe cei cari la malurile Tamisei, nu-și dădeau încă seama de adevărata însemnătate a acestui războiu, și că acest conflict general era pentru marea Britanie nici mai mult nici mai puțin decât chestiune de viață sau moarte. Cu toate acestea, numărul efectivelor n'a rămas mult inferior celui ce mobilizația industrială a Angliei i-a îngăduit de a trimite pe front.

Poporul englez, care se însuflește anevoie, odată hotărât, este energic și tenace. Astăzi vrea războiul până la glorie și-i vrea toate mijloacele. De altă parte însă, resimte o averșine în contra sistemului de conscripție în care vede o sufocare a libertății sale individuale. Înainte de a introduce sacrificiul acestui principiu păstrat cu sfințenie, Anglia a făcut suferințele încercări în sistemul de recrutare a lordului Derby. Acest metod consta în adresa directă către toți cei cari pot intra sub drapel, fără ca comerțul sau fabricația de muniții să sufere. În același timp, Asquith a declarat, că dacă celibatarii nu se vor prezenta în număr suficient, va cere parlamentului autorizația de a-i constrânge la serviciul militar, ajutând că în cazul când camera ar refuza acest mijloc de întrebunțare, oamenii însurați înrolați în armată vor fi deslegați de angajamentele lor.

„Întai de toate cei neinsurați”, era ordinul și devisa campaniei de recrutare, care își desvolta activitatea de trei luni deja în toată Anglia, și al cărei termen era fixat pe 11 Decembrie trecut. Cu toată afluența voluntarilor prezențați în birourile de recrutare, rezultatele experimentate n'au putut îndeplini necesitățile, și neinsurații apți cari s'au înrolat, nu dau un număr mulțumitor pentru o nouă armată. Consiliul de miniștri s'a consfățuit în cursul sărbătorilor pentru ca să examineze situația. Camera se găsește în necesitatea de a trage concluzia nereușitei unei tentative, considerată ca cea din urmă șansă de-a păstra voluntariatul. Lloyd George a tras atențiunea primului ministru asupra angajamentului luat, declarând, că după toate acestea, dacă celibatarii nu vor fi îndatorăți să-și facă datoria, va fi adus în situația imposibilă de a nu mai putea face parte din cameră. Alți camarazi de ai lui s'au pronunțat în același sens. Astfel primului ministru i se impune de a îndeplini un angajament luat, sau de a întâmpina o criză ministerială.

De altă parte însă, adversarii conscripției, cari se găsesc chiar printre reprezentanții guvernului, n'au desarmat. Un număr considerabil de radicali refuză de a urma Lloydului George. Un deputat din partidul muncitorilor nu de mult ales, înainte cu câteva zile a declarat în cameră: „Dacă oamenii refuză de a se angaja, trebuie căutați”. În numele camarazilor săi însă, respectul doctrinei politice și păstrarea avantajilor profesionale câștigate în timpul păcii, stăpânesc ordinul neschimbat al conduitei lor. Seful Irlandezilor, Redmond, s'a pronunțat și el împotriva conscripției. Se pune deci întrebarea dacă Asquith va risca opoziția întregului front.

Drept urmare a remaniierilor din vara aceasta, se remarcă faptul, că camera actuală nu este un guvern de partid, fiind format din reprezentanții tuturor opiniilor, dela Balfour până la Henderson. Se pare însă că un proiect de

lege prin care se obligă neinsurații la serviciul militar, fiind seamă în același timp de necesitățile industriei britanice, va întâmpina majoritatea din camera comună. Camera lorzilor îi va fi de asemenea favorabilă. În care măsură se vor obține însă agitațiile provocate în țară de aceasta inovație? Marea Britanie se gădește astăzi în fața celor mai grave probleme ale istoriei sale, fiind în joc chiar existența sa. Nu se poate trage la îndoială, că va vrea să alăture decisiunile sale tuturor circumstanțelor actuale, pentru a îndeplini toate năzuințele și a aduce sacrificiile necesare pentru gloria cauzei sale și a aliaților săi.

Aviz pentru înțrarea sub drapel

Comunicat oficial.

În urma chemării generale, făcute în baza articolului de lege XX din anul 1886, și respective a articolului de lege II din 1915, a celor obligați la gloate:

Indivizii obligați la gloate născuți în anii 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, iară de aceea, cei născuți în anii 1891, 1895 și 1896, mai departe toți indivizii (muncitorii, birjarii, botășii etc.) născuți în anii 1873—1897, întrebunțați în baza legilor despre gloate ori despre prestațiunile de războiu, de unde însă între timp au fost concediați, dacă la revistele de înfățișare de glotași supletorie au fost aflați abili pentru serviciul de arme, și nefiind după nume scutiți, sunt datori a intra la serviciul activ de gloate în ziua de 17 Ianuarie anului 1916 la sediul comandai de completament a honvezimei r. u. și respective la sediul Comendei districtuale imp. și reg. de completament indicat pe foaia de legitimize pentru glotași.

Această dispoziție în urma chemării gloatei imp. reg. austriace se estinde și la toți acei supuși austriaci, precum și la indivizii aparținători provinciilor Bosnia și Hertegovina, născuți în anii indicați mai sus, cari cu prilejul revistei de înfățișare supletorie de glotași, ținută în anul curent pe teritoriul țărilor sfinteii Corane ungare, au fost aflați abili pentru serviciul de arme la gloate.

Toți acei indivizi, cari până în ziua indicată mai sus prin intrarea de bună voie au fost înrolați în armata comună imp. și reg. ori la honvezime (fie și ca voluntari de un an), fără considerare la care an de naștere aparțin, sunt asemenea datori a intra în serviciul activ de gloate în ziua de 17 Ianuarie anul 1916.

Nu sunt datori a se prezenta la serviciu până la ulterioare dispozițiuni mașinistii și fochiștii profesionali de pluguri cu vapor sau de motor, aparținători anilor de naștere mai sus indicați și aflați buni la reviste, dacă într'adevăr sunt aplicați la asemenea mașini.

Cei cari se prezintă la serviciu, trebuie să aducă cu sine încălțăminte tari, scule de muncă, scule de curățit, albituri de lână și ciorapi (obebe) de lână. După hrana consumată în ziua intrării sub drapel i se cuvine fiecăruia despăgubire de 1 coroană.

Prețul încălțămintelor și al albiturilor de lână, dacă se vor dovedi de folosibile în serviciul militar, se va înapoia proprietarilor după valoarea acelor.

Cu prilejul intrării sub drapel proprietarul foaiei de legitimize pentru glotași călătorește gratuit pe calea ferată în clasa a treia (pe vapor în clasa a doua); aceea foaie de legitimize pentru glotași însă la distribuția biletelor va fi a se viza încă de vreme înainte de plecarea trenului sau a vaporului.

Acel individ obligat la gloate chemat la arme, care nu se prezintă la termenul și locul fixat, va fi adus cu forța brachială și conform §-ui 4 al articolului de lege XXI din 1890 despre pedepsirea neascultării manifestate față de porunca de chemare militară va fi pedepsit cu închisoare până la doi ani.

Indivizii obligați la gloate, cari doresc a intra de bună voie în honvezimea r. u. ori în armata comună imp. și reg., înșiși pot alege între limitele legii corpul de armată, însă după intrarea în serviciul activ numai la acel corp se pot cere, la care au fost împărțiți ca obligați la gloate.

Fortificarea frontierelor Ungariei.

Transcolonizarea Ungurilor în forturile confiniere ale naționalităților.

Arad, 13 Ianuarie.

Reproducem, fără de nici o observare din partea noastră, articolul de mai jos apărut în nrul din 9 Ianuarie n. a. c. al ziarului unguresc „Szabadság”, organ tisztaist, din Oradea-mare:

Furtuna războiului a scos la iveală pe adevărații demoni ai trădătorilor naționaliști. Fie că amintim pe preotul sârb, care în dosul altarului, prin firul telefonic condus prin apa Dunării a comunicat prin graiu viu fraților lui Sârbi amănunte despre situația trupelor noastre, fie că amintim pe conducătoarea oficiului poștal din Sirmiu, care noaptea prin raze luminoase transmise în negura nopții printr-o deschizătură mai mică sau mai mare făcea același lucru prin aceste semne de telegraf (deschizătura mică indica: punctul, iar cea mare: linia), fie că facem o privire retrospectivă la Nord asupra semnelor de focuri ale Rușilor, cari își incendiau casele proprii, a căror preț înzecit îl primiseră anticipativ în ruble sunătoare, — trebuie să ajungem la convingerea că ni se impune să luăm noi măsuri pentru siguranța frontierelor noastre.

Aceasta a spus-o și contele Ștefan Tisza dela locul cel mai competent: din fotoliul de președinte al consiliului, în camera ungară, deci din locul, forul suprem, unde în cadrul unei legi potrivite se vor lua măsuri pentru siguranța frontierelor.

Deci, nu credem să săvârșim o muncă de prisos dacă încă de pe acum ne ocupăm de această chestie, așa, că pe când se va ajunge la elaborarea legii, parlamentarii să aibă o iconă completă și deplin cristalizată a opiniei publice.

Doi considerațiuni trebuie să ne conducă la luarea măsurilor pentru apărarea frontierelor, și anume ea să se facă pe bază națională și din considerațiuni militare.

Apărarea frontierelor pe bază națională consistă în aceea, că statul ungar ca putere susținătoare de stat, va lua în posesiune perpetuă și în mod neînstrăinabil prin expropriere terenuri dela frontiera țării într-o linie perpendiculară spre centru pe o fâșie de pământ în extindere de 10 km., împrejurul întregii frontiere a țării. Valoarea unui jugăr catastral se va stabili după regiuni și în raport cu capabilitatea de producție a terenului. Statul va plăti posesorului în bani gata valoarea pământului. În felul acesta, considerând, că lungimea frontierei în linie dreaptă face 500 mile geografice, adică 3750 km., un teritoriu de vre-o 37,500 km. patr. din teritoriul patriei ar ajunge în posesiunea statului, ceea ce computat în jugăre catastrale, înseamnă un teritoriu de vre-o 6 și jum. milioane jugăre catastrale. Examinând și partea financiară a chestiei, vom ajunge la rezultatul că întreg cuprinsul teritoriului, computat în 100 coroane jugărul, ar costa 650 mil. corane (aproape cheltuielile de pe o lună cât reclamă războiul). Această sumă s'ar acoperi printr'un împrumut de stat pe o durată mai lungă plătit de către populația țării.

După o astfel de limpezire a situației urmează **impopularea** părții utilizabile a teritoriului cumpărat, respective **transcolonizarea populației actuale (naționalitățile).**

Avem 31 comitate (judete) confiniere, (scotind aci și Croația), deci populația respective o parte din populația alor 31 comitate ar trebui transcolonizată în alte comitate (judete); ce-i drept acest lucru ar întâmpla greutăți nemaipomenite, dar siguranța viitorului statului și siguranța activității pasnice și neturburată a națiunii merită aducerea oricăror jertfe și osteneți. Dacă în nebunia războiului ne-am putut măsura cu jumătate Europa, când nici o lege nu oferă scut, de sigur vom putea rezolvi și această gravă problemă, în vremuri de pace având scutul legilor.

Foștii proprietari (populația naționalităților) vor fi somați că intrucat ar vroi să rămână și

pe mai departe cetățeni ai statului ungar, să se oblige că în decursul unui timp limitat se vor stabili în unul din trei comitate (judete) designate de guvern.

Transcolonizarea se va face proporțional, în așa fel, că, tot la 100 locuitori unguri să se vină 10 Germani, 10 Slovaci, 8 Români, 6 Croați, 4 Sârbi și 2 Ruteni. În nouile lor colonii naționalitățile transcolonizate își vor putea înființa comunități bisericești, dar nu vor avea dreptul de a-și înființa școli, deoarece în viitor acest drept îl va avea numai statul singur; naționalitățile vor trebui să-și trimească copiii la una din școlile publice din comuna respectivă.

Iată un tablou statistic după comitate (judete) al populației ce urmează a fi colonizată:

Comitatul și districtul (cercul):	Totalitatea sufletelor în miia a populației ce trebuie colonizată	
	Singular	Total
Treiscaune:		
Chezdli	3	—
Arba	5	—
Şepši	13	21
Ciuc:		
Felcsik	—	—
Giurgeu-Tulges	10	—
Cason-Alesik	—	10
Bistrița-Năsăud:		
Rodna-veche	28	—
Iad	31	59
Maramurás:		
Ökörmező	31	—
Taraczviz	33	—
Tiszavölgy	30	—
Vişeu	44	138
Bereg:		
Szolyva	22	22
Ung:		
Berezna	25	25
Zemplén:		
Homonna	20	—
Szinna	30	—
Sztropkó	12	62
Sáros:		
Héthárs	23	—
Felsővizköz	17	—
Bártfa	30	70
Szepes (Zips):		
Késmárk	15	—
Olábló	16	—
Szepesótfalu	18	49
Liptó:		
Liptóújvár.	20	20
Árva		
Namesztó	27	—
Trsztena	23	50
Trencsén:		
Bittse, Puchó	28	30
Csáca, Trencsén	33	40
Kisna, Ujhely, Vág-Besztencze	32	28 191
Nyitra (Neutra):		
Miava	26	—
Szakoleza	27	—
Szenice	32	—
Vágsellye	10	95
Polon:		
Malačka	49	—
Pojon	74	123
Moson:		
Nezsidor	20	—
Rajka	17	37
Sopron:		
Felső-pulya	26	—
Kismarton	30	—
Nagyarton	28	84
Bács-Bodrog (Bacica):		
Hódság	46	—
Neoplanta (Novisad)	55	—
Titel	28	—
Zsablya	23	200
Torontal:		
Alibunar	30	—
Antalfalva	40	—
Pancsova	60	130

Timis:		
Biserica-albă	36	—
Cubin	46	—
Vârșet	30	112
Caras-Severin:		
Bozovici, Iam	30	35 —
Caransebeș, Moldova	35	30 —
Orșova	28	158
Hunedoara:		
Orăștie	28	—
Petroseni	30	—
Pui	16	—
Hățeg	43	117
Sibiu:		
Sibiu	25	—
Săbste	16	41
Făgăraș:		
Arpașul-inferior	23	—
Făgăraș	21	—
Sercaia (Șerpeni)	23	—
Bran	23	87
Brașov:		
Felvidék	19	—
Hétfalu	8	27
Vas:		
Felső-ör	38	—
Kőszeg, Muraszombat	18	33 —
Németújvár, Szt.-Gotthárd	43	40 172
Zala:		
Alsó-Lendva	20	—
Csáktornya	42	62
Varașdin:		
Ivanecz	41	—
Klajnec	29	—
Krapina	32	—
Novimarat	34	138
Modruș-Flume:		
Cabari	7	—
Delnice, Novi-Cirkvenice	22	24 —
Susak, Süni	32	47 132
Lika-Krbava:		
Donyilupni	35	26 —
Korenitza, Gratzai	36	32 —
Gospici, Zeng	12	141
Pojega:		
Brod	47	—
Novska	28	—
Sirmiu:		
Mitrovița	32	—
Novi-Gradiska	53	128
Ruma	45	—
Senfin	37	—
Zupanje	35	149

31 comitate (judete), 97 cercuri (districte), 2 mil. 960.000 suflete.

Iată rezultatul: 2 milioane 900 mii de suflete de ale naționalităților trebuie icuite în populația maghiară de 7 milioane mai îndepărtată de frontierele țării, în comitatele următoare: Abaujtona, Bichis, Borsod, Cenad, Ciontoara, Strigoni, Alba, Gömör, Györ, Hajdu, Heves, Hont, Jásznyagkun, Komárom, Nógrad, Pesta, Somogy, Şopron, Szabolcs, Tolna și Veszprim.

Transcolonizarea se va face după următoarele principii:

1. În regiunile dela frontiere va fi colonizată numai populație **pour sang maghiar**, adică familii, în cari sotul și femeia sunt de origine **pour sang maghiar**.

2. Grănicerii vor fi supuși disciplinei militare; în cazuri de transgresiuni și delictive vor fi trași la răspundere de către tribunalul militar.

3. Proprietatea lor, pe care au primit-o dela stat, trece dela tată la fiu, dar ea nu poate fi îngreunată de datorii și nici nu poate fi înstrăinată (?).

Populația transcolonizată numai în parte va fi, firește, înlocuită de grăniceri, dar pentru a se evita depopularea comitatelor (judetelor) locuite de naționalități, vor fi readuși în patrie Maghiarii din străinătate cari apoi pe lângă condițiuni favorabile de colonizare vor fi colonizați în localitățile naționalităților transcolonizate. În străinătate trăiesc în prezent vre-o 850 mii Maghiari, adică $\frac{1}{8}$ parte a populației ce trebuie transcolonizată.

Din considerațiuni militare (strategice) să ne fortificăm frontierele întocmai cum se obișnuiește aceasta a se face cu fortărețele: cu subminări, garduri de sârmă, așezarea unui imens

număr de tunuri și sentinele permanente. Sentinelele își vor avea locuința acolo la frontiere, în casulii construite de dânsule, așezate în tranșee la distanță de câte 1 klm. una de alta. Fiecare atare casulie ar încăpea câte 20 soldați, din cari jumătate ar fi permanent în serviciu și la distanță de 100 metri unii de alții ziua-noaptea ar face pază frontierelor. În consecință în acest scop am avea trebuință de 75 mii soldați, dar în schimb am avea o apărare ideală la frontiere. Soldații ar fi schimbați tot la 14 zile, respective ar fi trimiși tot în alte regiuni pentru ca în felul acesta **fiecare soldat să aibă o deplină orientare în oricare regiune.**

Luând contingentul de pace al armatei monarhiei ca bază de computare, fiecare om în fiecare an ar ajunge de 2 ori în serviciu, în timpul serviciului de 3 ani fiecare ar ajunge de 6 ori în serviciu de pază.

Că ce scopuri secundare ar mai servi această ideală apărare a frontierelor, voi arăta aceasta numai în treacăt. Scopul principal: liniștea neturburată a populației țării ar fi asigurată pe deplin, întrucât nu ar mai exista teama unei invazii prin **surprindere**. Disonanța, care — e regretabil — mai există și azi între naționalități, fiind în permanent contact și servind aceluiaș scop comun, pe încetul s'ar contopi în cea mai pacinică armonie, ba mai mult, înrudirea raselor prin căsătorii va servi și scopuri **eugenetice**, s'ar produce o îmbunătățire a sângelui și s'ar promova reînnoirea rasei. Porturile (ce-stumele) naționalităților, datinele acestora ce-i drept pe încetul vor dispărea, dar le-ar lua locul știința și cultura, care prin puterea lor înălțătoare și aducătoare de folos și asigurătoare de câștig și a unei vieți fidele și ferice, în curând ar face să se uite alipirea pioasă față de datinele și tradițiunile naționaliste.

Bodnár Iános.

Intr'un număr viitor vom reveni asupra acestui articol.

Ideal și jertfă.

Mercuri înainte de Crăciun în 23 Dec. st. v. a fost înmormântat la Beiuș eroul român Ioan Petra locotenent. Discursul dlui C. Pavel rostit la acest trist prilej îl dăm la acest loc în întregime.

Jalnici ascultători,

Intr'o Duminecă, chiar pe revărsatul zorilor, sunară goarnea de chemare la arme. Din desimea codrilor, din munții și văle, din poenele și luncele noastre un lung și larg șireag de voinici porni la țară în jos și de acolo mai departe pe câmpul de luptă. În patru colțuri ale lumii, unde astăzi se măsoară istoria de ieri și istoria de mâine a omenirii, ei își apără cu neîntrecută vitejie pământul strămoșesc și înaltul tron, răzimat în zile grele pe țări și credința noastră și a tuturor întru toate prea supușilor cetățeni.

În Dumineca aceea ai plecat și tu — scumpul nostru erou, Ioan Petra, — și cu tine se duse toată floarea tinerimii noastre din acest oraș. — V'au petrecut dragostea prietenilor, lacrimile maicelor și vorbele înțelepte ale bătrânilor. Faptele cele mari ies din avântul tineretelor și înțelepciunea bătrânețelor pentru că „sfatul copt de bătrâni coapte lucruri adage” (N. Costin).

Cu inima înduioșată, dar cu mândrie priveam la voi, garanța trainică și nescăzută a zilelor noastre de mâine.

A trecut un an și jumătate. De atunci o lume întreagă se svârcolește în sânge. Și în restimpul acesta codrii noștri încăodată mai dovediră, că dacă în trecut au fost leagănul, unde s'a închiegat ființa noastră, și astăzi tot ei sunt punctul, de unde pleacă în toate părțile energia și vitejia cunoscută și recunoscută a neamului românesc.

Tu azi te-ai reîntors acasă. Reîntorcerea ta se întâmplă așa, cum știam cu toți, că are să fie: cinstită și grăitoare de eroismul cu care ți-ai făcut datoria. — Între noroc și nenoroc noi muritorii nu putem alege. Între moarte și viață, tu, om al datorințelor n'ai ales. Jurământul jurat în fața primejdiei l'ai pecetluit cu moarte de erou.

Jalnici ascultători, Viața eroului dela Ryma-

nov ne este cu mult mai bine cunoscută, decât să fie trebuință, ca eu să insist mai dinadinsul asupra ei. Activitatea lui socială, zelul și priceperea lui de oficianț la institutul nostru de bani, au lăsat urme cu mult mai adânci decât cum ar fi acele pe cari vi le-aș putea eu reliefa în câteva clipe. — Figura lui simpatică și modestă, — tânărul înclupit și buimac de azi, mâne-i bărbatul pierdut pentru societate, — fața lui rumenă ca floarea mărilor, par'că o vedem și acum; vorba lui așezată, cuminte și prietenoasă par'că o auzim și astăzi la toate întâlnirile și sfătuirile noastre. Încolo același leagăn într'o casă țărănească din Ardeal, aceleași școli și aceeași slujbă românească, la cari se perândă aproape toți cărturarii noștri de dincoaci. Ranguri și titluri n'am de înregistrat.

Dacă însă mă gândesc la Ioan Petra — omul; — dacă îmi reamintesc viața lui făcută din muncă și datorință; dacă privesc la tipul adevărat al tânărului român, ieșit în viață fără altă moștenire decât cu aceea pe care ți-o poate da acest neam: sânguinta și purtarea, ieșit în viață fără sprijin, sărac, dar cu suflet bogat, cu voință tare și inima caldă de idealist; dacă mă gândesc la bărbatul cu rosturi mai superioare, decât cele pe cari le poți plăti la prima lunii; dacă mă gândesc la omul care deja în sine a fost cineva și nu numai în umbra răcoritoare a altora; dacă consider omul ce n'a bătătorit ulicioarele lăturănice și umilitoare ale păpăului, ci a umblat totdeauna pe drum drept și dacă la toate aceste calități, ce ni se desfășoară în accepție adevărată a cuvântului, mai adaug dragostea lui pentru casa Domnului, îndemnările lui literare și însuflețirea lui pentru frumosul artistic: atunci — I. A. — siciul acesta ascunde în sine o valoare morală și o viață cu dimensiuni frumoase și aspecte mai superioare. — Și viața aceasta ne-a fost dragă și nouă, oamenilor și prietenilor lui și a fost plăcută și înaintea lui Dumnezeu, pentru că a fost așa cum a vrut ziditorul nostru să fie omul: din trup și din suflet, din materie și din spirit. N'a fost numai lut și suflet, iar sufletul acesta a avut o viață aparte de trup. A avut mișcări și emoții, dureri și bucurii nădejdi și aspirații, a avut un ideal și s'a stins cu arma în mână.

Idealistul, omul de inimă, împreună două lumi în ființa sa; una superioară și alta inferioară. Împreună razele luminii și ale căldurii dumnezeiești cu gheața de care este legat prin legătura materială a trupului. Despre acești oameni a zis marele apostol al neamurilor, că-s biserica Spiritului sfânt.

Dacă tu ești numai lut și buzunar, atunci nu-i înțelegi și nu ți-e dat să străbați în gândurile, durerile și în tainele chemării, pe care le-a încredințat-o Dumnezeu în lumea aceasta. Tu nu înțelegi cum se poate, că în vreme ce tu te îtești și prăpădești după avere, sau mai degrabă, după câștigul fără muncă, ei, muncitorii fără odihnă, se mulțumesc cu un codru de pâine pentru ziua de mâine. Tu nu înțelegi cum se face, că într'o bună dimineață și această pâine ți-o dau ție și ei pleacă părăsind toată țihna acestei vieți pentru mărirea și luminarea neamului lor, pentru un bacil, pentru o insectă veninoasă, pentru o insulă decurând descoperită, pentru studiarea unei limbi, pentru polul nordic, pentru o carte sau pentru o sabie și muncesc și luptă până la sublimul act al jertferei de sine.

Groapa prea de vreme deschisă a eroului dela Rymanov ne spune, că fără faptele idealismului nu-i viață și fără jertfe nu se dau lupte. Și la temelia acestor jertfe lucră marea putere a idealului. Idealul dă miez vieții noastre. Idealul în viața unui om, precum și în cea a unui popor, e ca și sângele în vine, dacă îți lipsește, tu mori, tu ești un mort viu, un individ sau un neam fără rost.

Apoteoza eroică a idealului și a datorințelor, pecetluirea acestora cu prețul vieții noastre nu se poate face ne temeiul mult trimbițatei morale convenționale sau filosofice cu multe emancipări dar în aceeași vreme cu și mai multe robiri patimilor și instinctelor ce nu cunosc frâu și abnegație.

Viața — Jalnici ascultători — nicidecum și nicăiri nu s'a prea grăbit și nu se grăbește nici astăzi, să-ți deie tot ceea ce ți-a făgăduit. Urmează, că nici idealul datorințelor noastre nu-l putem răzima de vorbele oamenilor nici de morala convențională — sau mai bine zis, morala minciunilor convenționale, — care ne ia totul și în schimb nu ne dă nimic. Idealul luptelor și al frământărilor, idealul datorințelor noastre către neam și pământul sfânt al patriei, avem să-l fixăm în sferă mai su-

perioare, unde nu străbat interesele și considerațiile personale și egoiste, nici tertipurile omenestii.

Și acest punct fix nu-l aflăm decât numai în morala creștină, în morala Mântuitorului nostru Isus Hristos, care singur — putut zice despre sine: „Eu sunt adevărul, calea și viața”.

Această morală este isvorul din care, în scurgerea a 19 veacuri, au ieșit toți martirii și eroii, nu numai cea ai bisericii, ci și ai științelor, artelor, cu un cuvânt ai adevăratei propășiri și culturi omenestii.

Nime nu poate fi erou fără virtuțile propovăduite de Cea ce și-a pus viața pentru ceea ce a făcut și a învățat. Aceste virtuți însă nu se pot altoi în principii păgâne.

Vă întreb — jalnici ascultători — ce contravaloare îmi poate da mie lumea aceasta pentru jertfirea vieții mele. Cine-i în măsură să răsplătească suferințele și zilele fără pâine și nopțile fără hodină ale eroilor noștri. Nime, numai singur supremul Judecător al dreptății eterne. Numai Acela ce într'o clipeală neamuri ridică și neamuri prăbusește, numai Acela care „celor ce în cele bune sunt statornici dă mărire, cinste și nemurire, ca să strălucească ca soarele”, numai Acela care singur poate zice: „Ochii mei spre neamuri privesc”. (Ps. LXV 17).

Și nicidecum inimile nu s'au ridicat cu mai multă căldură și nădejde spre ceruri ca în întunerecul ce s'a făcut zilele aceste aici pe pământ.

O lume întreagă se dorește azi din haos la pace și lumină, din mijlocul atâtor răutăți la căldură și bunătate și milioane se îndreaptă în toată umilința și neputința firii și a minții omenestii către Părintele vieții și isvorul păcii plângând cu psalmistul: „Făcutu-s'au lacrimile mele mie pâine ziua și noaptea când mi se zicea, unde este Dumnezeuul tău”.

Războiul așa dară — jalnici ascultători — nu numai distruge ci și clădește, ridică și desfășoară în toată mărirea lor atâtea frumuseți ale sufletului omenesc manifeste-se acele fie în apropierea inimilor de Dumnezeu și în faptele milei creștinești pentru cei părăsiți, fie în eroica jertfire a vieții pentru credința jurată Împăratului și pentru limba, legea și moșia noastră.

Și în această vâltoare apocaliptică poporul românesc, ca întotdeauna, și de astădată a dat dovada unor orientări superioare, a dat dovadă de multă răbdare, de puternic și neasămuit sentiment de datorință, de un nebiruit idealism. Toate aceste virtuți și podoabe ale sufletului nostru s'au manifestat în avântul celui mai strălucit eroism de care s'a pomenit vre-odată.

Cu câtă mândrie citeam, cum martirii de ieri ai pâinii — azi sunt eroii celor mai înfricoșate operațiuni militare. — Și dacă războaiele sunt focuri, la cari se văd virtuțile ori păcatele popoarelor, războiul acesta învederează în față lumii întregi puterea de viață și rostul istoric al poporului românesc.

Virtutea noastră militară și credința în Dumnezeu ne-au ajutat, ca crucea durerilor noastre de veacuri s'o purtăm cu dărză resemnare, dar cu nădejde în ziua de mâine. — „A fost Dumnezeu cu noi pentru că noi am fost cu El” (Cosbuc) și El ne-a scos astăzi mai în fața istoriei, unde plecați înaintea mării Tale, Doamne, cerem și ne rugăm, ca credința jertfele și țări brațelor noastre să ne fie nouă scut și lege dreaptă.

Dela — Doamne, asteptăm răsplata eroismului nostru și a sângelui vărsat, ca întru ale noastre să fie și să se împlinească voia Ta. — Și de aceea nici în preajma acestor oseminte fără viață noi n'am venit să plângem. Nu plângem pentru că tu, scumpul nostru erou, n'ai murit. Mor aceia cari mor acasă, în palate sau în colibe, în târg ori la moară; mor accia cari mor în crâșme ori în temnițe. Eroul nu moare. El se jertfește. Eroii sunt morții fără moarte.

Mândrie și țarie să fie în doilul nostru. Și dragostea ce nu înceată niciodată, să păstreze vie și neatință amintirea eroului dela Rymanov.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite sepre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 12 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: In hotarul Basarabiei s'au dat ieri lupte desparate. După amiază, dușmanul a început ploaia focurilor de artilerie împotriva pozițiilor noastre. Trei ore în urmă au pornit cel dintâi atac infanteristic, prin care coloane întregi au încercat de cinci ori succesive și seara la 10 ore a șasea oară să năvălească în transeele noastre. Toate încercările le-au fost zadarnice. Cu sprijinul activității admirabile a artileriei, bravele noastre trupe au respins toate atacurile. Retragerea dușmanului s'a făcut în mare neorânduită, având pierderi considerabile. In fața unui sector al nostru zac 800 cadavre rusești. S'au distins în deosebi regimentele de infanterie Nr. 93 din Moravia de nord și cele de honvezi Nr. 30 și 37. La nordost s'au dat ciocniri în unele puncte.

Pe frontul Italian: Situația e invariabilă. Pe sectoarele dela Riva, Flitsch și Tolmein, precum și în fața capului de pod dela Goriza, activitatea artileriei a fost ceva mai potențată. In sudul capului de pod dela Tolmein am respins o încercare de atac dasman. Pe sectoarele dela Goriza aviatorii noștri au aruncat bombe pe lagărele italiene.

Pe frontul sudestic: Atacurile noastre împotriva Muntenegrului înaintază cu succes. Un batalion al nostru a ocupat prin lupte înăltimile vestice și nordvestice dela Vrahovăț cari sunt în stăpânirea noastră. Trupele noastre direcționate spre Grahovo, după lupte de 70 de ceasuri, au ocupat picurile de stâncă situate la sudost și nordvest dela satul acesta. Nrul mitralierelor luate împreună cu cele de ieri se urcă la 42. In sectoarele nordostice din Montenegro, am ocupat cu asalt și înăltimile din sudul Beranei. Trupele austro-ungare în alianță cu cele albaneze, au gonit și ultimele resturi ale trupelor sârbești ce se găseau la Dugain spre vest de Ipek.

Berlin, 12 Ianuarie. — Se comunica dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: In Champagne la nordost de Lesmenil, Francezii au atacat pozițiile noastre pe o extindere de 1000 metri. Ploaia de artileriei noastre au zadărnicit atacul. Dușmanul s'a retras cu grabă în transeele sale, și din cauza împușcăturilor noastre n'a mai repetit vre-un atac. Un stabiliment de muniții de pionieri din sudul fortificației dela Lille, a fost explodat ieri dimineață. Toate străzile învecinate au suferit mari stricăciuni. Până ieri seara s'au scos de sub ruine 79 morți și 40 grav răniți. Populația orașului crede că dezastrul este opera Englezilor. Drapelele crucii roșii dispărute timpul din urmă din apropierea gării din Soison, cu ocazia bombardării de ieri a nouilor stabilimente ale căii ferate au fost arborate din nou.

Pe frontul oriental: Un atac rusesc dela Tennefeld la sudvest de Illux, s'a zadărnicit în fața poziției noastre. La nord dela Cociuchimovska, o trupă izolată a respins avangardele rusești.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

Evenimente marine: In după amiaza zilei de 14 c. în Rimini o diviziune a aeroplanelor noastre a bombardat cu mult succes fabricile de gloanțe de pușcă, stațiunea drumului de fer și tunurile menite să împrăstie aeroplanele. Cu toată violența focurilor obuzierelor dusmane toate aparatele noastre s'au reîntors teafăre.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informații de necesare (locul nașterii, regimentul, și faptele răscălate cu medalia războiului).

Acuze împotriva șefului statului major.

— Ședința camerei ungare. —

Budapesta, 13 Ianuarie.

Camera ungară a votat ieri după discursurile deputaților E. Brody și B. Földes proiectul despre mijlocirea muncii.

A urmat apoi desbaterea proiectului despre recepțiunea confesiunii mohamedane, prezintat camerei de raportorul I. Pekár.

Amânându-se continuarea desbaterii pe ședința viitoare s'a trecut la interpelații. Ministrul apărării țării Samuil Hazai răspunde la interpelația deputatului Ioan Benedek în chestia denunțurilor. Ministrul declară că a dat o ordinațiune, ca denunțurilor anonime să nu li se mai dea nici o atenție.

Deputatul I. Sághy adresează o interpelație ministrului de instrucție Béla Jankovich, în chestia numirii profesorului Szekfi, care scriese impios despre Rakoczy, ca docent la universitate. Il întreabă pe ministru că va face uz de dreptul său să refuze numirea sau o va întări?

Ministrul de instrucție răspunde că nu i-au sosit actele privitoare la aceasta numire și astfel nu poate răspunde în merit.

A urmat interpelația semnificativă și senzațională a deputatului Polónyi, care a ridicat din punct de vedere național maghiar acuze grave la adresa șefului statului major, baronul Conrad de Hötendorf. Deputatul Géza Polónyi a adresat guvernului o interpelație în chestia unei declarațiuni a șefului statului major. Războiul mondial — spune Polónyi — a provocat mari prefaceri. S'au dărâmat concepții mondiale și socialiști luptă împreună cu monarhiștii în tranșee. Unicul odor al Maghiarilor e statul național maghiar. Interpelantul citește proclamația regelui „Către popoarele mele!” în care Maghiarii sunt laudați. Regele și națiunea se unesc în preseara marilor evenimente într-o sfântă unire iar în același timp apare în ziarul militar german Rundschau declarația următoare a baronului Conrad de Hötendorf. „Tradiționalul spirit războinic încheagă popoarele, iar nu trezirea sentimentelor naționale”.

E următor — continuă Polónyi — că un soldat care se învâlește în loialitate față de împărat se revoltă împotriva regelui constituțional al națiunii maghiare. Regele a vorbit în proclamația sa din urmă despre statul maghiar, despre națiunea maghiară. In momentele aceste istorice un astfel de șef al statului major nu mai e potrivit pentru conducere. Națiunile cari duc azi lupta cu biruință nu sunt războinicii contopiți de secole.

S'ar putea interpreta declarația lui Conrad, că el e reprezentantul unui stat internațional, unui stat fără caracter național. Dar nu se poate susține interpretarea aceasta. Declarația șefului statului major e numai o reogîndare a tendințelor centraliste. Împotriva tendințelor centraliste din Austria, cari tot mai mult și mai mult se întăresc, trebuie să ne unim puterile, deoarece altcum vom fi prea slabi față cu pericolul ce ne amenință.

Conrad a destinat și gloatele pentru linia de foc. Trebuie să ne îngrijim de o completare, deoarece stărsitul va fi nimicirea națiunii. La noi au fost înrolați gloțașii din clasa B) în procent foarte mare. Pe Doberdo sângerează feciorii de pe Hortobágy și din Seghedin, câtă vreme gloțașii din Austria păzesc poduri. Interpelantul spune că în timpul grevelor din Triest Conrad a lăsat să se punte în două rânduri asupra poporului. Șeful statului major n'are nici un bărbat maghiar lângă sine și din activitatea lui se evidențiază tendințe pan-monarhiste, dar pe visătorii panmonarhiști Tisza însuși i-a trimis în casa de nebuni. Comandamentul austriac a adus la cunoștință autorităților militare superioare, ca să nu laude regimentele maghiare, deoarece prin aceasta s'ar face sânge rău în Austria. Autoritățile militare germane au mai fost făcute atente, că Maghiarii îi urșc pe

Germani. Aceasta nu-i adevărat, maghiarimea urăște numai „soldatesca” austriacă. Il interpeiază pe primul ministru deoarece declarațiile lui Conrad periclitează existența și întărirea statului național maghiar și il întreabă dacă e aplicat să facă pașii necesari pentru înlăturarea acestor pericole și să orienteze camera despre pașii făcuți.

Primul ministru contele Ștefan Tisza răspunde imediat la interpelația deputatului Polónyi. Întreabă camera, că judecă oare de demnă aceasta interpelație de momentul istoric, de națiunea maghiară? Momentul acesta, în care progresăm pe calea biruințelor, când soldații noștri luptă în armonie de sentimente, nu e potrivit ca să vorbim de „soldatesca” austriacă. Primul ministru recunoaște că comisiunile n'au procedat la asentarea celor de 43—50 ani cu temeișcia cuvenită, dar chiar din cauza aceasta s'au ordonat în unele locuri noi asentări. Se pun străduințe, ca sarcinile militare să fie purtate proporționat de ambele state. Monarhia, în ce privește formațiunile de rezervă a fost în desavantaj față de celelalte partide beligerante, ministrului apărării țării i-a reușit însă să completeze aceste lacune cu formațiuni din gloțași. Primul ministru declară că trebuie să protesteze dela acest loc împotriva insinuațiilor otrăvitoare.

In ce privește declarațiile incriminate ale baronului Conrad, primul ministru spune, că cuvântul german „national” se poate traduce în ungurește și cu „națiune” și cu „naționalitate”. Baronul Conrad nu zice că „sentimentul național e păgubitor” ci că înainte de toate e desvoltarea armatei.

Me îni este mai scump — a spus contele Tisza — sentimentul național.

Polónyi — continuă primul ministru — a citit pasagi din o broșură fără importanță despre șeful statului major, când acesta stă departe de politică. Pe câmpul de războiu toate merg bine, mulțumită soldaților și distinselor calități ale baronului Conrad. Șeful statului major vorbește despre agitația naționalistă, iar nu națională a spiritelor, iar din părerea lui individuală nu se poate concluda la tendințe, cari s'ar îndrepta împotriva statului național maghiar. Primul ministru nu vede în activitatea baronului Conrad nici urma vreunei tendințe împotriva căreia ar trebui să se ia o atitudine. Răspunde la interpelația deputatului Polónyi, că nevăzând nici un pericol, crede superflu a lua dispoziții.

Polónyi face observația la răspunsul primului ministru că adevărat pe centraliști numai primul ministru îi poate ataca, iar altora nu le este permis aceasta. Nu ia la cunoștință răspunsul, pe care însă camera il primește.

Deputatul G. Szmrecsányi adresează o interpelație primului ministru, spunând că guvernul austriac nu împiedecă agitațiunile anti-maghiare și din acest fapt interpelantul concludă că guvernul austriac nu simpatizează cu aceste agitațiuni. In teritoriile sârbești ocupate interesele maghiare au fost desconsiderate. La inaugurarea podului Belgrad-Zimony n'a fost arborat nici un steag cu culorile maghiare. Interpelantul a aflat din sursă, se poate spune, semi-oficială, că se intenționează înființarea unui puternic stat sudslav pentru contracararea tendințelor maghiare.

Primul ministru contele Tisza răspunzând roagă opoziția să cumpănească, ce efecte ar putea avea declarațiile lui in aceasta chestie asupra scopurilor mari. Spune că discutarea in acest fel a astorfel de chestiuni in timp de războiu e un lucru neprecugetat. Datele deputatului Szmrecsányi nu corăspund intru toate realității. Chestia steagurilor se va rezolvi de urgență in intelegere cu ministrul de războiu și in intelesul dispozițiilor cuprinse in ordinul de zi al M. Sale. Legea respectivă va intra imediat in vigoare. Defectele administrației de pe teritorul sârbesc se vor elimina și când va fi terminată organizația administrativă aceasta va corăspunde interesele maghiare. In guvernul administrativ al teritoriilor sârbești ocupate își va ocupa locul un probat bărbat de stat maghiar.

Deputatul *Szmrecsányi* nu ia la cunoștință răspunsul primului ministru, camera îl primește însă.

La interpeleția deputatului *Frey* în chestia achiziționării petrii vânațe, ministrul de agricultură *Emeric Ghillanyi* răspunde că se va îngriji de o cantitate îndestulătoare a trebuințelor.

Amânându-se celelalte interpeleții pe ședința viitoare, ședința s'a terminat la orele 5 și jumătate.

Blocarea generală a coastelor grecești iminentă.

Soldații greci cer războiu. — Germania va ocupa Valona și Durazzo. — Starea de asediu în Atena și Pireu. — Notificarea blocadei iminentă. — Francezii au ocupat insula Corfu.

Arad, 13 Ianuarie.

Correspondentul lui *Daily Mail* scrie din Atena că regimente grecești din Cavalla s'au revoltat cerând ca să fie trimise la războiu sau să se ordoneze demobilizarea.

În Atena, soldații provocați să-și exercite dreptul de vot la alegerile parlamentare, au răspuns ofițerilor:

„Nei vom să votăm numai cu arma!”

Pressa grecească se ocupă amănunțit cu eventualitatea, că înțelegerea va îndepărta autoritățile grecești din Salonic. *Pressa Înțelegerii* declară că această măsură ar fi numai temporară și se va aplica numai în cazul, când dușmanul ar trece frontiera greco-macedoneană. Prin aceasta nu se intenționează o violare a suveranității grecești. Ziarele grecești scriu că nici puterile centrale și nici Bulgaria nu atacă deocamdată Salonicul, ci părerea lor e că Germania va desfășura acum o acțiune împotriva Albaniei cu scopul ca să ocupe Valona și Durazzo, din cari să facă baze de operațiune.

Correspondentul lui *Le Temps* anunță din Salonic: în cercurile politice se vorbește, că guvernul grec va cere imediat după deschiderea camerei votarea proiectului privitor la proclamarea stării de asediu în Atena și Pireu. Guvernul voiește prin această măsură să pună capăt eventualelor tulburări, cari s'ar provoca prin înaintarea armatei bulgare pe teritoriul Macedoniei grecești.

Tageszeitung e informat din Atena că notificarea oficioasă a blocării tuturor coastelor grecești din partea puterilor înțelegerii e iminentă.

La Corfu a debarcat un detașament francez, al cărui comandant l-a provocat pe prefect, ca să nu opună nici o rezistență împotriva ocupării insulei. Detașamentul a arborat steagul francez și a ocupat Achileonul, stațiunea telegrafică și o cazarmă. Polițiștii francezi sosiți la Corfu din Marseille, dezvoltă o vie activitate în oraș.

PENTRU „CARTEA DE LAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
::: săvârșită de eroii noștri. :::

Războiul european.

Lupte de guerilă în Polesia.

Vienna. — Lui „Zeit” i se anunță din Stockholm: În cea mai întinsă și mai interesantă pădure seculară a Europei a început să se desfășoare un deosebit sistem de luptă, care pe cât e de original, pe atât e de periculos pentru cei cari aplică. În intensele mlaștine ale Polesiei, în care nu se găsesc nici șosele, nici alte căi și în cari locuiesc oameni, cari deabia au atins cu lumea, s'au început lupte de guerilă. Unele ținuturi ale Polesiei sunt accesibile numai iarna, când mlaștinele sunt acoperite cu o scoarță tare de gheață, în alte ținuturi iarăș țșnesc isoave calde cari împiedecă pe o întindere mare înghețul. Polesia are o întindere de 30,000 kilometri pătrați cu lacuri uriașe și e strătăiată de râuri. Trupele pot înainta în aceste ținuturi numai în coloane foarte mici. Germanilor le-a reușit să organizeze în aceste ținuturi lupte de guerilă în așa fel, că cu toată rezistența și apărarea viguroasă a Rușilor, s'au putut întări. Cu mult succes a fost întrebuintă aci detașamente de cavalerie, cari fac năvăliri de surprindere. Rușii, de sine înțeles, s'au acomodat curând acestui sistem de luptă și și ei întreprind atacuri de surprindere.

Luptele din Champagne.

Zürich. — Statul major francez a dat cu datul de 10 Ianuarie comunicatul dela vale: Dușmanul a început atacul în Champagne introducându-l cu bombe cari dezvoltă gaz asfixiant. În cursul zilei și azi noapte dușmanul a încercat să ne atace concentrat de 4 ori pe frontul de 8 kilometri dintre Courtine și Montetu (Le Mesnil). Focul nostru i-a rărit pretutindeni rândurile și i-a oprit ofensiva.

Dușmanului i-a reușit să se instăpânească pe scurt timp în două puncte ale liniei noastre prime, dar prin un contraatac violent l'am respins de aci. Acum se mai găsesc numai două mici părți de tranșee înaintate în stăpânirea dușmanului.

În 11 Ianuarie statul major francez a dat următorul comunicat oficial:

Acțiune artileristică pe întreg frontul Haute-Meuse. Tirul nostru îndreptat împotriva pozițiilor dușmane din pădurea Chevalier, a făcut spărturi în ele și a prăbușit multe tranșee.

În Champagne lupta a fiut ziua întreagă. Întreprinzând contraatacuri am recucerit pe încetul aproape toate părțile de tranșee pierdute.

Se poate constata, că atacurile germane atât ce privește forțele utilizate, cât și materialul de războiu au fost considerabile, bine preparate și aveau de scop atingerea unor mari succese, dar s'au terminat cu deplin eșec.

Din sursă sigură știm, că a fost trimisă în luptă din partea dușmanului, într'un singur punct al frontului, o întreagă brigadă.

În sectorul dela Dixmuiden și în părțile mai sudice ale frontului belgian o intensă activitate artileristică.

21 noi corpuri de armată în Canada.

Berna — din Ottawa se telegrafiază că ministrul de războiu Hughes, conform promisiunii primului ministru *Borden* prin care Canada va furniza o armată de 500,000 soldați, a anunțat că în primăvară vor înființa în Canada un nou efectiv de 21 corpuri de armată.

Chemarea ub arme a glosașilor ruși din străinătate.

Stockholm. — Cetățenii ruși din străinătate aparținători contingentului de glosași, au fost anunțați din partea reprezentanților diplomatice rusești, să se prezinte imediat la regimintele la cari aparțin. E vorba despre înrolații declarați apți la asențările efectuate de aceste autorități diplomatice.

Mari scandaluri în camera din Luxemburg.

Luxemburg. — La ședința de deschidere a camerei, guvernul și-a anunțat alipirea față de vechiul său program. Camera a luat ținută o-

poziționară guvernului cu 27 față de 25 voturi. Nainte de ședință, doi membri ai partidului de bloc au aruncat pe fereastră două fotolii ministeriale.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 13 Ianuarie 1916.

Către abonații noștri.

Cu anul nou 1916 introducem o mică reformă în administrarea și expedierea pe viitor a ziarului *Românul*. O reformă a cărei necesitate se simția demult și credem că toți stimații noștri abonați îi vor recunoaște avantajele atât pentru noi cât și pentru ei.

Anunțăm că începând cu Anul Nou 1916 ziarul *Românul* nu va merge decât stimaților abonați ce au plătit înainte suma de abonament. Pe fașia de expediție se va indica ziua până când le va merge ziarul. Restanțierii nu vor mai primi nici o zi ziarul, un uz internațional de altfel, pe care, credem că a sosit timpul, să-l întrebuintăm și noi.

Totodată vestim că primim și abonamente lunare, dar pentru ca sistemul cel nou să-l putem practica fără mari dificultăți, rugăm pe stimații noștri abonați să ne ușureze munca excesivă de administrație, făcând abonamente pe cel puțin trei luni înainte!

În credința că mica reformă introdusă va fi primită fără rezerve, și nădăduind că se va înmulți numărul abonaților noștri, dorim tuturor celor în casele cărora intră *Românul*, An Nou fericit, An Nou plin de nădejde în înflorirea vieții noastre naționale...

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

— Urâm An-nou fericit întregii obște românești!

— Mâne, Vineri, fiind sărbătoare — Anul-nou, — numărul viitor al ziarului nostru va apărea Duminică dimineața.

AVIZ ABONAȚILOR ȘI CETITORILOR NOȘTRI DIN ROMÂNIA. Aducem la cunoștința stimaților abonați și cetitori ai noștri din România, că d. Gr. Dabija a încetat de a funcționa ca reprezentant și incasator în România al foilor noastre „Românul” și „Poporul Român” din Arad. D. Gr. Dabija, prin urmare, nu mai este îndreptățit a primi nici o sumă, care ar fi merită pentru folie susmențite, fie ca abonament, ca plată de inserțiuni ori altfel de bani. Rugăm deci pe toți stimații noștri abonați din România, că întrucât s'ar săi restanți cu plata abonamentului, acea restanță să binevoiască a o achita fără amănare fie trimițând cu poșta direct aici, („Românul” — Arad, Strada Zrișii Nr. 1a) suma restanță, ori plăcându-o la adresa noului nostru reprezentant și incasator, care este d. inginer Ioan Cornea cu domiciliul în București (Strada Alex. Orescu Nr. 27), căci după anul nou vom fi nevoiți a încasa abonamentele restante din România învoicând la caz de trebuință chiar și ajutorul justiției. Rugăm totodată pe toți abonații, prietenii și binevoitorii noștri din România să dea tot concursul lor noului nostru reprezentant d. Ioan Cornea.

„PAGINI LITERARE” Nr. 1, din motive de ordin tehnic va apare numai la sfârșitul lunii Ianuarie. Hârtia de tipar între împrejurările de astăzi nu poate fi liferată cu promptitudinea din vremurile de pace. Mașinile pentru clișee, comandate de soc. „Concordia”, încă nu vor sosi până către sfârșitul lunii. Dorim ca revista să conțină cât mai multe ilustrațiuni actuale și de interes public, ceace nu se poate altfel, decât dacă stabilimentul tipografic are un atelier propriu pentru pregătirea clișeeilor. Sperăm că jertfele materiale pe cari le face soc. „Concordia” vor contribui, ca revista să se prezinte în mâinile cetitorilor români la nivelul revistelor din Apus.

Cât privește prețul revistei, rugăm on. public să nu mai trimită banii, până când, conform împrejurărilor de astăzi, nu vom fixa abonamentul, care va fi cât se poate mai mic, ca revista să pătrundă în pătură cât mai largă.

Expediția Ford. Postul secretar de stat, Bryan a renunțat categoric de a mai lua parte în expediția lui Ford, în urma fiascoului complet al misiunii acesteia.

Nici la Stockholm expediția Ford n'a avut succese mai splendide decât în Cristiania. Ziarul Potitiken din Copenhaga le prepară o recepțiune. Societatea pentru pace și Asociațiunea feminină au hotărât să se abțină dela orice acțiune comună cu misiunea, urmând exemplul organizației pacifiste norvegiene. Ministrul Statelor-Unite din Dania a refuzat să elibereze misionarilor pașapoarte pentru Germania.

Donațiunea lui Carnegie. Afară de 60 milioane dolari trimise pentru populația belgiană, arhiepiscopul Carnegie a trimis fondului de ajutorare a prizonierilor de războiu belgieni din Germania o sumă care împărțită va remite fiecărui prizonier 50 franci.

Pentru Orfelinatul din Sibiu am primit dela următorii ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou:

Dr. Teodor Burdan, adv. Borosineu 10 cor., Emil Patachi, preot gr. cat. Esteni 10 cor., Iustin Iancu, preot Olaca 20 cor., Gheorghe Turicu, preot Olaca 5 cor., Avram Corcea, preot Cuștei 10 cor., Toma Cocășiu, inv. Pânade 10 cor., Leon Câmpăian, cală de cismar, Blaj 3 cor., George Dudulescu, preot Miersig 10 cor., George Petroviciu, inv. dir. Nădlac 10 cor.

† **Aurelia Ispravnic n. Pantos**, după un morb scurt dar grav, a decedat în 30 Decembrie 1915 (12 ianuarie 1916), în etate de 27 ani. Inmormântarea defunctei se va face în 2/15 ianuarie a. c. în cimitierul gr. or. român din Giula-vârșand. — Odihnească în pace.

Pentru fondul ziaristilor români am primit dela următorii ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou:

Dr. Petru Penția, adv. Panciova 6 cor., Dr. Aurel Novacu, adv. Biserica-albă 20 cor., Subl. Longin Blaga, Feldpost 45, 10 cor., Nicolae Sicoiu, sergent-major, Feldpost 45, 1,20 cor.

Dăruiri. D. Dimitrie Popovici preot în Cermeni a trimis 25 cor. pentru soldații români invalizi ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou.

D. Carol Henzel, director de mine, Roșia-montană a trimis 6 cor. pentru soldații români cari și-au pierdut vederea și 4 cor. pentru orfanii soldaților români morți pe câmpul de luptă, în loc de cunună pe mormântul neuitatului lui frate Emanuel Henzel din Roșia.

D. Dr. G. Plopu jude de curie Budapesta a trimis 2 cor. pentru soldații deveniți orbi și 2 cor. pentru fondul ziaristilor.

D. Gavril Plopu, Curtici a trimis 2 cor. pentru soldații deveniți orbi și 2 cor. pentru fondul ziaristilor români.

D. Ioan Binchiciu din Pâncota a dăruit 25 cor. pentru fondul de ajutor al orfanilor soldaților români căzuți pe câmpul de luptă ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou în amintirea fideității lui soției Heana Binchiciu născ. Dascăl.

D. Aurel Birou din Nerasolymos a trimis 20 cor. pentru orfanii soldaților români ca răscumpărare a cununii neperitoare pe mormântul eroului Tiberiu Neda, fost primcontabil, stegar în rezervă, rănit în 3 rânduri (Serbia 1914, și Italia 1915) și mort în urma rănilor primite pe câmpul de luptă a Italiei.

D. Filip Lerca, preot în Pâncota a trimis 5 cor. pentru orfanii soldaților români căzuți în războiu și 5 cor. pentru fondul ziaristilor români în loc de cunună pe mormântul fratelui lui bătrân Gheorghe Leuca, fost preot emerit în Mădrigești.

D. Emil Domide, Offizierstellv. Feldpost 37 a trimis 10 cor. pentru orfanii soldaților români căzuți pe câmpul de luptă în loc de cunună pe mormântul copilășului lui Oct. Domide, mort în luna lui Oct. în etate de 2 ani.

D. Dr. Lazar Ghebeles, avocat în Pecica a dăruit 10 cor. pentru soldații români deveniți orbi pe câmpul de luptă, ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou.

Mari mulțumiri!

FURCEI DE ZAHĂR „1916” pe anul nou românesc ofer onorațiilor mei mușterii pe ian-

gă prețuri moderate (dela 2—6 cor.) Primesc pregătirea a orice fel de prăjituri pentru diferite ocazii. Țin permanent prăjituri pentru ceaiu precum și zaharicale fine.

Comanda pe care le rezolv urgent și conștient, rog a se adresa COFETĂRIEI MATZKY-ARAD.

x **Firma Buchsbaum és Társa** aduce la cunoștința on. dame că i-au sosit mult așteptatele specialități de ghete „Bally”, înalte, brune, bazarin și jumătăți de ghete foarte elegante.

x **Pieptare** (sweter) din păr de cămilă, pantaloni, velințe, tricote, tricote de mătăasă și de hârtie, ciorapi de păr, mănuși și tot felul de obiecte pentru iarnă, pardesiuri de gună, pălării elegante, cravate, albituri etc., în asortiment bogat, cu prețuri foarte ieftine în *prăvălia de modă pentru bărbați „Chic”*, Arad, bulevardul Andrassy Nr. 16.

x **Trăsuri pentru copii**, scăunele pentru copii, jucării dela cele mai ieftine până la cele mai fine, apoi elegante reticule pentru dame, garnituri pentru călătorie, manicur și garnituri de pieptare și tot felul de cadouri, obiecte pentru soldați etc., asortiment foarte bogat la *Hegedüs Gyula*, Arad, bulevardul Andrassy Nr. 16.

Contribuiri

pentru Crăciunul soldaților și pentru îmbrăcarea copiilor săraci.

Pe lista dnei Sofia Beles 5—5 cor.; pe lista dnei Aurora Moldovan 10—10 cor.; pe lista dnei Aurelia Dr. Robu, Baia de Criș 4-2 cor.; pe lista dnei Virginia Dr. Hotaran, Siria 4 cor., Cornelia Rajiu 2 cor., Constantin Popa 1 cor., Dr. Aurel Popescu 2 cor., Ioan Hui 1 cor., Auerbach Béla 1 cor., Dr. Valda Jakab 1 cor., Klein Mano 2 cor., Eichner László 2 cor., N. Lazarescu 1 cor., Blázs Paula 1 cor., Kajaba Tihamedné 2 cor., Draghina Mera 4 cor., Valeria Ghita 2 cor., Dimitrie Tamaș 2 cor., Sofia Secula 2 cor., Sofia Popovici 1 cor., Mihai Hui 4 cor., Mărioara Popovici 1 cor., (toți din Siria).

Pe lista dnei Eugenia Evuțian 2 cor. Vioara Saviciu, Lipova 1 cor., Ligica Evuțian 1 cor., Librăria „Concordia” Arad 2 cor. Pe lista dnei Maria Serb 20—5 cor. Pe lista dnei E. E. Dr. Felea, Pecica: 2 cor. Anghelina Popescu 1 cor., Mărioara Dr. Ghebeles 1 cor., Livia Dr. Cioclan 2—2 cor., Emilia Bodrogian 1—1 cor., Adriana Ciocogaria 1 cor., Ana Novac 2—1 cor., Kripp Maria 6 cor., I. Ursu 2—1 cor., Z. Colcer 2 cor., (toți din Elena Alexa 1 cor. (toți din Pecica).

Pe lista dnei Sofia V. Papp 10—5 cor. Pe lista dnei Constanța Lazar: Veți Micula Brașov 3—5 cor., Petru Marșeu Socodor 1—1 cor., Nicolae Crăsmar Burutea 1—1 cor., Cornel Lazar Arad 3—3 cor., Onora Luca 2 cor. Pe lista dnei Iovanca Dr. Nemet: Dr. Ioan Nemet 4—6 cor. Pe lista dnei Cornelia Dr. Popa 5—5 cor. Pe lista dnei Aurelia Dr. Petran 5—5 cor. Pe lista dnei Helena Goldis 5—5 cor.

Pe lista dnei Ecaterina Văntanu: Văd. Sofia Ursu, 5 cor., Pascu Ursu 3 cor., Cornel Mladin 2 cor., Văd. Hortensia Demuț 2 cor., Ioan Nicorescu 2 cor., Schader Maria 6 cor., Ilie Ursu 2 cor., Z. Colcer 2 cor., (toți din Curtici), Livia Văntanu 5 cor.

Pe lista dnei Lucia Dr. Stoinescu: 100 buc țigarete, Mircea și Delia Stoinescu 2—2 cor., Heana Popa 1 cor., Kárpáti Gizike 2 cor., Sziklay Berta 2 cor., PecsNIK Rezsőné 2 cor., Maria Pacu 1 cor., Martics és Pák 4 cor., Feszler Károlyné 2—2 cor., Petru Opres 2 cor., Traian Pacu 1 cor., Cornelia Pacu 2 cor., Alexandru Eugen, Antifa Pacu 3 cor.

Pe lista dnei Cornelia Dr. Iacob: 3—3 cor., Remus C. Moldovan 3—3 cor., Elena Dragoș 1—1 cor., I. B. Păcurariu, Krn. 5—5 cor., Simonffy A. né 1—1 cor., M. Novacu 3—1 cor. — Pe lista dnei Elena Moldovan: 1—1 cor., Iosif Moldovan 1—1 cor., Julia Moldovan 1—1 cor., Văd. Nicolae Șteiu 1—1 cor., Agențura principală a „Bancii generale de asigurare” Sibiu 5—5 cor. Pe lista dnei Aurelia Stan, Arad: 2—2 cor., Teodor Stan 2—2 cor., Sofia Popovici 1—1 cor., Georgiu Brașia 1—1 cor. — Pe lista dnei Florica Dr. Burdan, Borosineu: 5 cor., Dr. Silviu Păscuțiu, Borosineu 5 cor., Ioan Georgia, Borosineu 4—2 cor., Văd. George Feier Borosineu 4—4 cor., Simeon Bulcu, Șomoșchesiu 2 cor., Maria Bălan, Borosineu 2 cor., Teodor Heig, Borosineu 1—1 cor., Dr. Teodor Burdan Borosineu 5—5 cor.

Pe lista dnei Văd. Sidonia Morariu: 2 cor., Dr. Alexandru Morariu 2 cor., Mișuța Antal 2 cor., Heana și Violet Morariu 1 cor., Anghela Margó 1 cor. — Pe lista dnei Florica Popoviciu 5—5 cor. — Pe lista dnei Eugenia Dr. Pop 5—5 cor. — Pe lista dnei Georgina

Lugoian 5—3 cor., Dna Ecat. Văntanu a mai dăruit ulterior 8 cor. — Pe lista dnei Adriana Dr. Ispravnic: Dr. Sever Ispravnic 10 cor. — Total 232—180 cor.

Din aceste sume detragându-se 6—6 cor., pentru tipărirea colecțiilor trimise, suma de 226 cor. s'a împărțit celor 3 spitale în *majoritate românești*, din Arad, 174 cor. s'au predat dlui *Const. Don*, episcop bisericesc, pentru comandarea îmbrăcămintelor copiilor săraci.

Arad, 3 Ianuarie 1916.

Aurelia Dr. Petran,
casiera Reuniunii.

Bibliografie.

A apărut cea mai bună **carte de rugăciuni**, întocmită de preotul *Petru E. Papp*. Ea se vinde în folosul școlii românești din Pocola, susținută de ambele confesiuni.

Se extinde pe 280 pagini și cuprinde tot ce e necesar pentru mângăierea sufletească a unui creștin. Un exemplar costă 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Diecezană din Arad și „Doina” în Belșus.

Dr. Eracle Sterlian: „Tout pour l'enfant”, comedie dramatică în trei acte, reprezentată întâia oară la Paris, pe scena Teatrului Antoine la 29 Iunie 1913. București, ediția dela *Revue Roumaine*, 1915.

A apărut *ediția II-a*, revăzută și adăosă, din *Dicționarul de citate și locuțiuni străine* de *B. Marian*, cuprinzând citate din limbile: *latină, greacă, franceză, germană, italiană și engleză*.

Accastă interesantă lucrare nu trebuie să lipsească nici unui om cult; ea folosește profesorilor, corpului didactic, advocaților, studenților, ofițerilor, clerului, elevilor școlilor secundare, etc.

Cartea se poate citi, de altfel, și ca o culegere de cugetări, cuprinzând adevăruri eterne ce înțelepciunea popoarelor și aceea a scriitorilor au știut investimânta în mod lapidar.

Ea se vinde cu 2 lei la toate librăriile din România.

Ultima oră.

REGELE NICHITA INSUS CONDUCE TRUPELE SALE.

Berlin. — „Berliner Zeitung am Mittag” anunță dlna Salonic: Marea ofensivă austro-ungară împotriva Munenegrului s'a început în 7 Iuarie. În luptele din urmă regele Nichita însus a condus trupele sale.

BULGARIA CERE GRECIEI SĂ-Ș. PRECIZEZE ATITUDINEA.

Sofia. — În fața Salonului continuă preparativele din partea ambelor partide. Grecii în mare parte nu aprobă participarea Bulgariilor la atacul împotriva Salonului. Bulgarii sunt îngrijorați în caz dacă Grecii totuși ar ceda presiunii înțelegerii. Bulgarii le-ar reclama în acest caz participarea la atacul împotriva Salonului jertfe îngrozitoare. E justă deci întrebarea, că de ce să elibereze Bulgaria pe Grecia fără colaborarea acesteia. Punctul de vedere al Bulgariei e, ca să fie limpezită situația încă înainte de ce înțelegerea și-ar lărgi pozițiunile pe Vardar, încât contactul aliatului cu Grecii s'ar întrerupe. E necesar deci ca Bulgaria să se înțeleagă definitiv cu Grecia.

PUTNIC ȘI MOSTENITORUL SĂRB ÎN CORFU.

Atena. — Voivodul Putnic a sosit cu familia sa la Corfu, unde se așteaptă și sosirea mostenitorului sârb, Alexandru.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Caut

un practicant

care are 8—10 luni practică pe lângă toată proviziunea și 80 de coroane lunar.

VIRGIL VLAD.

farmacist.

Gyulafehérvár.

Va 2587—10

Tuturor stim. mei oaspeți, pretenti și cunoscuți din Arad și provincie le doresc

an nou fericit!

Cofetăria Matzky.

Tuturor mușterilor, prietenilor și cunoscuților le poftesc

an nou fericit!

Ioan Pinte
comerciant, — Arad.

Prea onoraților mei clienți, prietenii și cunoscuți le doresc

an nou fericit!

George Șimăndru, măcelar
Arad, str. Aulich L. 16 (Casa proprie).

Tuturor clienților noștri rămâni le poftim

an nou fericit!

Buchsbaum és Társa
prăvălie de ghete etc.
Arad, Atzél Péter-u. 3. sz.

Tuturor stim. mei clienți, pretenti și cunoscuți le poftesc

an nou fericit!

Kiss András
croitor de haine bărb.
Arad, (Casa Victoriei).

Tuturor clienților și cunoscuților mei români le poftesc

an nou fericit!

Mo. Kovitz Zs.
prăvălie de haine bărbătești
Arad, palatul teatrului.

E sub tipar și apare în 2—3 zile

Calendarul Diecezan

pe anul 1916 ediția II. Cu numeroase ilustrațiuni. Prețul per exemplar 50 fileri.— Se poate comanda dela

LIBRĂRIA DIECEZANĂ
Arad,
Strada Deák Ferencz nr. 35.

Cumpăr fân

curat și uscat, dela orice gară, în stare nepresată, vânzătorul obligându-se să dea pânza pentru acoperirea vagonului. Oferte să se trimeată la adresa **KARNER EDE, Temesvár, str. Uri Nr. 1,** depozit de (Ka 2581—8) mașini agricole.

De vânzare.

Silvorium prefipt 3 litre cu demi-jon Cor. 1250.

Rachiu de prune 20% Cor. 130. Hectolitru.

Nuci 10 kg. prin postă Cor. 16.

Se capătă cu rambursă dela

»PRUNA«

societate pe acții industrială și comercială. Marosillye.

(Pr 2560—5)

VINURI
vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Beneș**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anul 1913	1914
Vin alb — — — —	1.40 1.15
Rizling — — — —	1.50 1.20
Roșu de Minis — — — —	1.80 1.30
Carbenet — — — —	1.60 —

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb — — — —	—88
Rizling — — — —	—90
Șiller — — — —	—96

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni

Pentru calitatea vinului garantez

nr. 2512

Petru Beneș

proprietar și neg. de vinuri
Világos (Arad w).

Imprumuturi
de amortizare pe proprietăți:

pe 50 ani 586 } curs 92
" 30 " 677 }
" 35 " 641 }

pe 50 ani 630 } curs 95
" 35 " 680 }

— : Mijlocște : —

Szücs F. Vilmos

reprezentantul soc. „Nagy-szebeni földhitelintézet“

Arad, Karolina utca 8 sz.

Va 2587—10

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice. Datoria Publică

Nr. 150.472 din 16 Noembrie 1915.

Publicațiune.

A 20-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1905, împrumutul de 100.000.000 lei, se va efectua în ziua de 2 Decembrie 1915, / 2 Ianuarie 1916, ora 10 dimineața, în sala specială a Ministerului de Finanțe conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial cu Nr. 24 din 7 Februarie 1906.

La aceasta tragere se vor amortiza titlurile pentru o valoare nominală de: 752.000 lei, în proporția următoare:

27 titluri à	5.000 lei	135.000 lei
90 " "	2.500 "	225.000 "
183 " "	1.000 "	188.000 "
408 " "	500 "	204.000 "

713 titl. p. o valoare nomin. de: 752.000 lei

Publicul este rugat a asista la tragere.

p. Directorul Contabilității Generale a Statului și al Datoriei Publice,

D. Popovici

FARMACIA
KÁRPÁTI JÁNOS,
ARAD, ÎN COLȚUL PIEȚEI BO-SZA ISTVÁN, ROS BÉNI ȘI CĂLEI TI-SZA ISTVÁN, v.s.-à-v.s. de gara trenului electric.

In atențiunea
negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::

In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ca 2270)

Premiat cu medalia cea mare în expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alții

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor noi, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mult ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latare fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca ligna S și au un ton mai intensiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel ca un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 451 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil: LAURENȚIU LUCA.